

לדבר עם חמאס

משה מעוז 04.08.2014 20:00

אין ספק שחמאס הוא ארגון פלסטיני מוסלמי מיליטנטי ותוקפני, השואף לחיסול מדינת ישראל (אך אינו יכול לממש שאיפה זו), ואף הקים מערכות של רקטות ומנהרות בכוונה לפגוע באזרחי המדינה, ולא רק להרתיע את ישראל מכיבוש רצועת עזה. המסקנה המתבקשת לכאורה היא, שעלינו לחסל ארגון רצחני זה, על מנהיגיו, אחת ולתמיד, כדי להחזיר את הביטחון והשקט לאזרחי ישראל, ובמיוחד לאלה המתגוררים מסביב לרצועת עזה.

אולם ספק רב אם ניתן לממש מטרה זו בדרך צבאית ולטווח ארוך. צה"ל אכן מסוגל לכבוש את הרצועה, להרוג את מפקדי החמאס ולהרוס את התשתיות הצבאיות שלהם. אולם מעבר למחיר הכבד בחיי אדם ובהרס אצלם ואצלנו, כיצד תשלוט ישראל ב-1.8 מיליון פלסטינים, הזקוקים למזון, חינוך ורפואה, וכן לחופש, לכבוד ולתקווה? האם תוכל ישראל לשלוט במאוויים הפוליטיים ובשאיפות הלאומיות של תושבי הרצועה, ובעיקר של הצעירים בקרבם? רבים מהם תומכי החמאס, והם עשויים להתנגד בכל דרך לכיבוש ישראלי חוזר.

כיצד תוכל ישראל למנוע צמיחה מחודשת של חמאס — גם בגדה המערבית — ושל ארגונים קיצוניים יותר מחמאס, כמו אל-קאעדה? ישראל גם לא תצליח "להמליך" את מחמוד עבאס על הרצועה; הוא עצמו יסרב לשתף פעולה עם ישראל בניגוד לעמדה של פלסטינים רבים בעזה ובגדה. האופציות הסבירות והמעשיות יותר של ישראל לפתרון הסוגיה לטווח ארוך הן בעיקר מדיניות. אחת מהן היא באמצעות הודנה — שביתת נשק עם החמאס למשך עשר שנים (על פי מסורת האיסלאם: אם כי אחמד יאסין, מנהיג החמאס בשנות ה-70, הציע הודנה ל-30 שנה). כפי שכתב באחרונה האלוף (במיל') שלמה גזית במאמרו "לא חבורת מחבלים" ("הארץ", 24.7), החמאס הקים ברצועת עזה מדינה לכל דבר, עם מוסדות פוליטיים וצבא סדיר. אולי ניתן לנהל עמו משא ומתן על הפסקת אש, בדומה לשיחות הבלתי ישירות שניהלה ישראל לפרקים עם הארגון מאז 2007, אך בלא פתרון קבע?

אף על פי שאין זה פופולרי לומר זאת בימים קשים אלה של ירי רקטות על ישראל ונפילת חיילי צה"ל, אנו מוכרחים לבחון עתה את האפשרות לפתרון בעיית עזה במסגרת הסדר קבע כולל עם הפלסטינים בעזה ובגדה המערבית. כל זאת במשא ומתן על הקמת מדינה פלסטינית עצמאית ומפורזת בגדה וברצועה, שמזרח ירושלים בירתה, ובהסדר מוסכם ביחס למקומות הקדושים לשלוש הדתות. מתווים לפתרון כזה מצויים כבר בתוכנית קלינטון 2000, ביוזמת השלום של הליגה הערבית מ-2002 (שזכתה לתמיכת מדינות ערב והאיסלאם), וכן בהצעת אהוד אולמרט לעבאס ב-2008. מלבד התמיכה הבינלאומית הרחבה שפתרון כזה יזכה לה, תזכה ישראל לשיפור יחסים עם רוב מדינות האיסלאם הסוניות ולעיצוב ברית אסטרטגית אזורית עמן אל מול האיום השיעי של איראן והחיזבאללה. ישראל גם תתרום בכך להקטנת האיבה נגדה ולצמצום האנטישמיות בעולם הערבי והמוסלמי ובאירופה, ובעיקר — תוכל לגבש את עצמה כמדינה יהודית דמוקרטית. החמאס לא יוכל להתנגד לפתרון פלסטיני-ישראלי כולל; דוברים שלו בעבר אף תמכו בכך. יש להעריך,

כי גם טורקיה וקטאר, המצדדות בחמאס, יניעו אותו להשתתף במשא ומתן עם ישראל ועם הרשות הפלסטינית, או לתת גיבוי לעבאס. מו"מ כזה היה עשוי להיפתח כבר לפני חודשים אחדים, כשעבאס יזם פיוס עם חמאס והקים ממשלה של טכנוקרטים מהגדה ומהרצועה, לשם קידום תהליך מדיני עם ישראל, אולם הממשלה דחתה יוזמה זו על הסף.

הכותב הוא פרופ' אמריטוס ללימודי האיסלאם והמזרח התיכון באוניברסיטה העברית בירושלים